

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za bublavým bahnem do SOOS

GPS souřadnice: 50.148271, 12.404779

Praktické informace

Délka trasy: 2 km

Obtížnost: Nenáročný rovinatý terén vede částečně po dřevěných vyvýšených chodnících, částečně po upravené cestě. Návrat od poslední zastávky je po silnici s občasným provozem. Výlet je možný jet s terénním kočárkem i se psy, kola nechte doma. Trasa je bezbariérově upravená, s výjimkou expozice Ptačí svět a Příroda Chebska. Pejsany musíte mít na vodítku, nebo je budete od bahna drhnout 3 měsíce. :)

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 180 km ujedete za 2 a půl hodiny autem. Po silnici pojedete z Františkových Lázní do Nového Drahova a poté do Hájku, kde je parkoviště. Případně ze Skalné přes Vonšov taktéž do Nového Drahova a Hájku. Vlakem do stanice Hájek z Chebu nebo Lubů.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Parkování: Zdarma v areálu v rámci vstupenky.

Možnost občerstvení: V areálu SOOS jsou stánky s občerstvením, na oběd si zajděte do restaurace na statku v obci před SOOS.

WC: V areálu – na trase už je to obtížné, všude je bažina.

Postřehy dětí:

Ája (ve věku 4 roky): „Ta bublající voda vůbec nebyla horká, tajně jsem do ní sahala.“

Radeček (ve věku 6 let): „Bylo do velké dobrodružství – i když trochu smrduté!“

Víki (ve věku 6 let): „Já mám ráda zvířátka a ty jsem si mohla podrbat. Třeba daňka na parohách.“

Petr (ve věku 2 roky): „Mamiiiiii, ta voda bublá! Proč jako?“

Rezervace SOOS (www.muzeum-frantiskovylazne.cz)

Vstupné: dospělí **130 Kč**, studenti a ZTP **110 Kč**, rodinné vstupné **290 Kč**

Otvírací doba:

15. 3. – 15. 11. denně

březen a listopad 10–16:30 hod.

duben a říjen 9–16:30 hod.

květen, červen, září 9–17:30 hod.,

červenec a srpen 9–18:30 hod.

Navštívit rezervaci stojí za to kdykoliv v průběhu roku, protože v každém ročním období se bahenní sopky a mofety projevují jinak.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do bažin. Lekli jste se? Nemáte čeho. Národní přírodní rezervace SOOS, kterou najdete 6 km od Františkových Lázní, patří mezi nejzajímavější rezervace u nás. Trasa vede po dně vyschlého slaného jezera, kde ze schránek jezerních řas vznikla evropská rarita – tzv. křemelinový štít. Všude kolem vás budou bublat bahenní sopky a vyvěrat hlubinné prameny. Krátká a nesmírně zábavná trasa pro milovníky přírody a geologie se bude líbit všem dětem. Na výlet můžete klidně vzít i miminka v kočárku. Rezervace je přístupná po zakoupení vstupenky, součástí areálu je také geopark s horninami, které se vyskytují v okolí, muzeum, kde si můžete prohlédnout expozice *Příroda Chebska* a *Příroda SOOSu* a dále pak expozici *Ptačí svět Chebska*.

Velkým lákadlem je pavilon *Dějiny Země*, kde jsou k vidění modely ještěřů v životní velikosti a obrazy Zdeňka Buriana. Nedaleko vchodu do rezervace je stará dřevěná sýpka a záchranná stanice zvířat.

Tento výlet vznikl z dotací OZP a je proto pro všechny výletníky ZDARMA!, za což děkujeme.

Dopis dětem

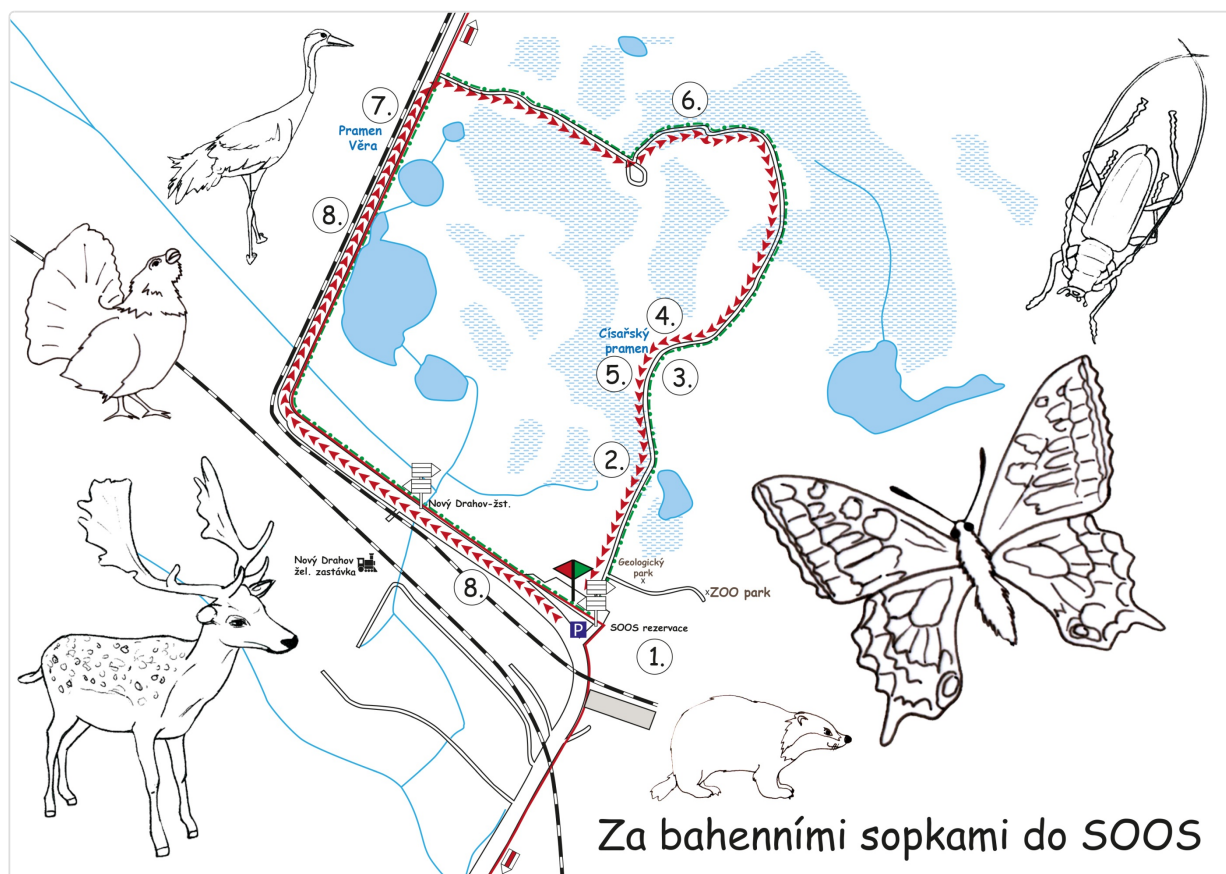
Ahoj kluci a holky,

dnešní cesta za hádankou vás povede po dřevěné stezce tajemnou krajinou nad bublajícím bahnem.

Tak jako u ostatních našich výletů, i k tomuto výletu jste dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete po správné cestě, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat to, co vám budou říkat vaši rodiče, jistě dokážete odpovědět na všechny dnešní úkoly.

Pokud nám pošlete dopisem, e-mailem nebo prostřednictvím FB správné řešení, zařadíme vás do slosování o Lumpardíky. Je důležité, abyste vždy uvedli k tajence (pozor, psát bez diakritiky) i kód výletu, který je napsaný na každé stránce.

Mapa výletu

Doplňovačka

Vyrážíme na výlet!

Zaparkujte u muzea, v budově si kupte vstupenky a hned můžete projít turniketem a vyrazit po vyznačeném chodníčku. Ještě před tím ovšem napít, vyčůrat – teď to chvilku nepůjde, a vzhůru za bublavým bahnem.

Jaké zvířátko na vás kouká nad branou? Pozdravte ho v jeho řeči. :)

1. Jak se obecně nazývá tento obojživelník?

Zkuste najít za vstupem mezi listnatými stromy jen jeden jehličnatý a řekněte, jak se jmenuje.

Čím se modřín liší od ostatních jehličnatých stromů? Pomůže vám, když si řekneme, že je druhým jménem opadavý?

Vylezeme na dřevěný chodníček a jdeme rovnou za nosem. Z chodníčků se nesmí slézat, protože byste se mohli propadnout do bahna a utopit botu nebo byste třeba mohli zašlápnout a zahubit nějakou vzácnou rostlinku.

Věděli byste, jak se jmenují vodní rostlinky, kterým lidově říkáme doutníky, a také tak vypadají? Najdete je snad na každém rybníku... I tady! :)

Národní přírodní rezervace SOOS je unikátní přírodní rezervace na sever od Františkových Lázní, kterou spravuje muzeum Františkovy Lázně. Slovo „SOOS“ znamená v egerlandském, tj. chebském německém nářečí „močál“. K močálu se taky dnes vztahuje naše tajenka, však sami uvidíte, co na vás vykoukne na konci výletu.

Díky pozdní vulkanické činnosti, rašelině i dalším vlivům, je krajina v této rezervaci jako z jiného světa a nemá ve střední Evropě obdoby. V rezervaci proto žijí také druhy chráněných živočichů a roste zde celá řada mokřadních a slanomilných rostlin.

Zkuste nyní najít napravo duby a řekněte, jak se jmenují jejich plody? A co buky? Že se ptáme na stejnou otázku na každém výletě? To je pravda. Však už ty žaludy a bukvice jistě dáváte z paměti. :)

Všude vidíte břízy a neupravený les – to je schválně, aby nebyla narušena místní vzácná ekosféra.

Vidíte tu zrzavou vodu pod vámi? Tuhle barvu jí dávají minerály, které jsou v ní obsaženy.

Přicházíme k tabuli s názvem *Biodiverzita Soosu*. Podívejte se na ní a doplňte slovo: ...je naše dědictví a budoucnost.

2. Doplňte slovo.

Tipněte si, jaká je hloubka zdejší rašeliny!

Představte si, že až 7 metrů. Kolik členů z vaší rodiny by se muselo samo sobě postavit na ramena, aby vykouklo z bahna ven? Vůbec to nezkoušejte, protože byste se potopili stejně jako indián Atrej a kůň Artex v jednom moc krásném filmu – v *Nekonečném příběhu*, kde byly nebezpečné Močály smutku. Tak nesmutnit a hezky nahlas se zasmát.

Věděli byste, jak se jmenoval kamenný obr ve filmu *Nekonečný příběh*? Že ho neznáte? To nevádí, to dáte dohromady. Napovíme, že "žral" kameny...

Kolik dělníků tady asi utopilo své holínky, když pro vás tyto chodníčky stavělo...? Vy to rozhodně nezkoušejte! :)

V jednom takovém bahnitém rybníčku, které vidíte kolem vás, žil i jeden skřítek neposeda, který vypadal trochu jako opička. Byla kolem něj mlha hustá tak, že by se dala krájet.

3. Jak se jmenuje známý vodní skřítek z Večerníčku?

Nejznámější a **nejvydatnější pramen** národní přírodní rezervace SOOS je **silně proplyněná kyselka**, obsahující velké množství minerálních látek, především léčivou *Glauberovu sůl* a síran železnatý. *Císařský pramen* vyvěrá z velké hloubky a s teplotou 14–18 °C je nejteplejším minerálním pramenem v celém Chebsku. Je považován za **nejchutnější z minerálních vod** v okolí Františkových Lázní. Kvůli projímavým účinkům však není vhodný k dlouhodobějšímu užívání.

A k němu právě míříme – je u něj i naučná tabule.

4. Opište první slovo z jejího názvu.

Navštívíte-li SOOS za deštivého počasí, naskytne se vám pohled na bublající mofety. Jde o vyvěrající oxid uhličitý, který díky své síle vytváří bahenní sopky. Vedle toho zde můžete obdivovat také celou řadu minerálních pramenů. Jdeme je ochutnat.

Zkuste do pramene strčit prstík a ochutnat. Je teplý? A dobrý? Moc to ale s jeho pitím nepřehánějte. :)

Přečtete na ozdobném kamenu nápis?

5. Doplňte Jméno autorky: O.J.

Pokračujeme nyní dál a krajina se začíná měnit. Je to tady jak v nějaké prvohorní krajině. Převážnou část území rezervace pokrývají **rašelinné lesy**. V okolí vývěrů slaných pramenů se vyskytují zvláštní **slanomilné druhy rostlin**, tzv. *halofyty*, se kterými se obvykle setkáváme u moře. Ze vzácných druhů rostlin zde rostou masožravky **bublinatka bledožlutá**, **bublinatka prostřední** a **rosnatka okrouhlolistá**. Ve zdejších těžkých podmínkách neměly potřebný přísun živin, a tak se z “veganů” stali “masožravci”, tedy aspoň takhle zjednodušeně si to vysvětlujeme. :)

Žijí tu vzácná zvířátka. Však se o nich dočtete na tabuli s názvem *Ptačí svět*. A zde také na vás čeká další písmenko do tajenky.

6. Jak se jmenuje ptáček pod číslovkou 4?

A jak se jmenuje ten pod číslem 5? Mohli jste ho vidět na naučných tabulích už dříve.

Všichni vzácně se vyskytující jeřábi mají štíhlé tělo, vysoké nohy, dlouhý krk a ostrý, rovný zobák. Na první pohled připomínají volavky, s nimiž ale nejsou nijak blízce příbuzní. V době toku je pouto mezi partnery upevňováno pomocí půvabných tanců. Oba partneři se uklánějí, stoupají si „na špičky“, zdvihají křídla, poskakují nebo si dokonce sedají na patní klouby. Přitom hlasitě „troubí“ v duetu. Různě velké, ploché hnízdo jeřábi stavějí na zemi. Mláďata jsou sice opeřená prachovým šatem a dovedou hned běhat, ale rodiče je poměrně dlouho hlídají, zahřívají a vodí. Jeřáb popelavý je tažný druh, který hnízdí v severní a střední Eurasii a zimuje ve Středomoří a Malé Asii. Před 40 lety u nás jen řídce protahoval, v současnosti na území ČR hnízdí několik desítek párů. A zde v Soosu jsou hned dva páry.

Nyní nás obklopují břízky ze všech stran, jsou i nad hlavou, a touto březovou bránou projdeme do nejzajímavější části stezky. Víte, jak poznáte břizu a kde roste ta nejznámější česká břiza?

Na Šumavě najdete nejfotografovanější břizu v Česku. Roste na jednom z ostrůvků jezírka na Chalupské slati. A ta slatě je velmi podobná místu, kterým ráve procházíte – I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou.

Břiza je léčivá. Čaj z čerstvých březových lístků má blahodárný vliv na ledviny a napomáhá léčení dny a močových cest. Věhlasná je síla březové vody, která se získává navrtáním kmene. Čistí krev a je uznávaným tonikem pro celý organismus. Oblíbený je také březový šampon na vlasy. Vyrobit si ho můžete z odvaru listů břízy sbíraných od dubna do května. A skauti dobře vědí, že březová kůra výborně hoří i mokrá, takže s ní jde rozdělat oheň za deště.

Víte, jak se jmenuje květenství břízy? Jsou to takové ty květy, co vypadají jako housenky. Kdo si myslel, že jsou to fakt housenky, a jako malý se jich bál? :)

Nudlůzní květenství se jmenuje jehněda. Autorka textu si to jako malá holka pletla s hnidou – vajíčkem vešky. A myslela si, že veš dětská padá do vlasů právě z bříz. Tak se jim vyhýbala. Protože vešky umí potrápit! Kdo už je měl? :)

Všude kolem to bublá a syčí... A ten smrádek. Děti, kdo to byl? Přiznejte se! :)

Z některých vývěrů (tzv. mofety) se sykotem uniká plyný oxid uhličitý, jiné tvoří nepravé bahenní sopky, ve kterých bublá voda a bahno. Za dešťů se zaplňují vodou, za mrazů kolem nich vznikají ledové pyramidy a sloupky.

Organické sedimenty se počaly utvářet před asi 12–10 tisíci lety. To bylo tak dávno, že vám to nedokážeme ani vysvětlit... :)

Mofety jsou soustředěné v tzv. mofetovém poli. A v něm právě jste. My jsme neodolali a lehli jsme si na dřevo a prstíčkem

jsme v bahně zarýpali... Taky to zkusíte? Opatrně...

Náš tatínek nám říkal, že pod každým tím pramenem sedí trpaslík s brčkem a bublá nám pro radost. No, třeba na tom něco bude. :)

Za mofety se označují **nálevkovité bahenní prohlubně**, jimiž z podloží uniká do ovzduší **oxid uhličitý**. Tento plyn je v rezervaci **SOOS** produktem doznívající **sopečné činnosti**. Vzniká v hloubce 15 a více kilometrů, kde se uvolňuje při chladnutí žuly. Dále prostupuje silnými vrstvami bahna a slatinných půd, které před sebou, spolu s podzemní vodou, tlačí až na zemský povrch, kde vymílá **kráter**. Podzemní minerální voda v kráterech, díky sycení oxidem uhličitým, silně probublává. Za suchého počasí, při nízké hladině podzemní vody, vystupuje do kráteru pouze **syčící plyn**.

V okolí mofet se v hlubokých vrstvách nachází soli prosycená **křemelina**. Jedná se o sypkou horninu, kterou tvoří nahromaděné **křemičité schránky** odumřelých třetihorních řas. Právě tady ji můžete všude vidět...

Křemelina dodnes nachází široké uplatnění ve stavebnictví a zemědělství. V roce 1867 vyrobil **Alfréd Nobel** za pomoci křemeliny a nitroglycerinu dynamit. Křemelina byla v národní přírodní rezervaci **SOOS** těžena až do 60. let 20. století.

Zdejší rozvrásněné křemelinové pláně jsou holé, bez vegetace, a v teplých měsících je zdobí **bíložluté výkvěty solí**. Místo má atmosféru měsíční krajiny. Vidíte je? A dokážete vyjmenovat nějaké planety? Alespoň tři? A rodiče vyjmenují všechny? :)

Pokračujeme dál a na stromech hledáme značku, která nás dnes celý výlet provází. Je to takový čtvereček, který označuje naučnou stezku. Má bílou a ještě jednu barvu.

Pomalu se blížíme k asfaltce, která nás dovede směrem doprava zpátky k muzeu.

Nejprve ale po pár metrech překročíme koleje a nakoukneme ještě na jeden bublající jev – vypadá to, jako by byl schován v nějaké pěkné sauničce – ovšem bez střechy. :)

Jak se jmenuje pramen? Je to Věra. Máme tady nějakou Věrku?

Pramen je také součástí rašeliniště SOOS - Kateřina. Je zaplaven vodou z rašelinného jezírka, takže není pitný, jeho voda je znečištěna humáty. Pozoruhodný je právě mohutný výron CO₂.

Školáci, otázka pro vás.

7. Jaký prvek se skrývá pod písmenem C?

Znovu přejdeme koleje. Co ty tady dělají?

V osmnáctém a devatenáctém století probíhala v prostoru celé rezervace těžba rašeliny používané jako palivo nebo k lázeňským účelům. Během těžby se hloubily odvodňovací příkopy, jejichž účelem bylo snížení hladiny podzemní vody, a získaný materiál se odvážel po železničních vlečkách. V devatenáctém století se další těženou surovinou stala křemelina, ze které se vyráběly žáruvzdorné cihly a firma Mattoni z ní do roku 1936 vyráběla minerální soli a slatinný louh. Křemelina se naposledy těžila v padesátých letech dvacátého století.

Asi třetina území rezervace leží nad ložiskem hnědého uhlí, s jehož těžbou se kvůli ochraně minerálních pramenů využívaných ve Františkových Lázních nepočítá.

Vzhledem k těžbě nerostných surovin bylo celé území od osmnáctého století odlesněné. Pokusy o výsadbu stromů se nezdařily a zůstaly po nich jen solitérní stromy nebo skupiny. Až do roku 1974 se v části rezervace pásli krávy a ovce a do šedesátých let dvacátého století se zde kosila tzv. čalounická tráva, která se v množství 10–20 vagonů ročně odvážela.

Po pravé ruce nás tedy provází koleje, do SOOSu totiž můžete dojet z Chebu vláčkem - ale až po jejich rekonstrukci.

Dráha o rozchodu 600 milimetrů je jedním z mála dochovaných systémů na našem území. Její vznik sahá o sto let zpátky, kdy se v okolí města Skalná ve velkém těžil jíl a hlíny a takových úzkokolejek bylo zapotřebí. Těžba začala v osmdesátých letech 19. století, před první světovou válkou se na trati objevily první parní lokomotivy. Na území mezi Luby a Horním Drahovem působilo několik důlních společností, které provozovaly vlastní úzkorozchodné dráhy. Po druhé světové válce došlo k vyvlastnění a znárodnění zdejších dolů. Dnes je vlastníkem firma LB Minerals s.r.o. a vláčky tudy prý zase začnou

jezdit. A to brzy!

Všude jsou maliny a ostružiny, nalevo také rybník, o kterém je celé dnešní vyprávění. Poznáte už z tajenky, jak se jmenuje? Ne? Počkejte si na poslední otázku a budete ji mít komplet.

Vidíte nalevo v lesíku mnoho mechu? Tam bychom si hned zdřímli, jen máme strach, abychom se nepropadli a nestalo se z nás uhlí...

Rašelina a slatina se zde těžily od 19. století zprvu jako topný materiál, později především pro lázeňské účely. Současně se těžila křemelina na výrobu žáruvzdorných cihel, izolačních obkladů a prášků. Ložisko křemeliny bylo do roku 1936 využíváno též firmou Mattoni, která v solivaru vyluhovala z křemeliny minerální soli.

Znáte seriál *Já, Mattoni*? Ten nás moc bavil...

A znáte skřítko Vochomůrku a *Pohádky z mechu a kapradí*.

8. Jak se jmenoval jeho kamarád?

To je náš oblíbený Večerníček. Jaký je ten váš? Víte, kdo tyhle večerníčkové pohádky namluvil? Paní Jiřina Bohdalová. Určitě si vzpomenete i na jiné, které vypráví její hlas. Třeba o čarodějnici nebo ovčí babičce a také o jednom neposedném skřítkovi. Víte, kde bydlel? Podívejte se do naší tajenky a máte jasno!

Za mlhou hustou, že by se dala krájet a dost možná ještě dál, je rybník Brčálník. Ve dne je docela obyčejný, ale sotva ho večer přikryje černočerná tma, začnou se tam dít podivuhodné věci. Nejdříve to ve vodě zažbluňká, pod břehem zakuňká, v rákosí lupne, ve vrbě hrkne a teprve potom se objeví Rákosníček. Je to skřítek neposeda, zvědavý jako opičák a tak už nedočkavě vyhlíží, až se na hladině zatřpytí první hvězda...

A teď hurá kolem domečků k cíli. Zkuste najít šeřík a lípu.

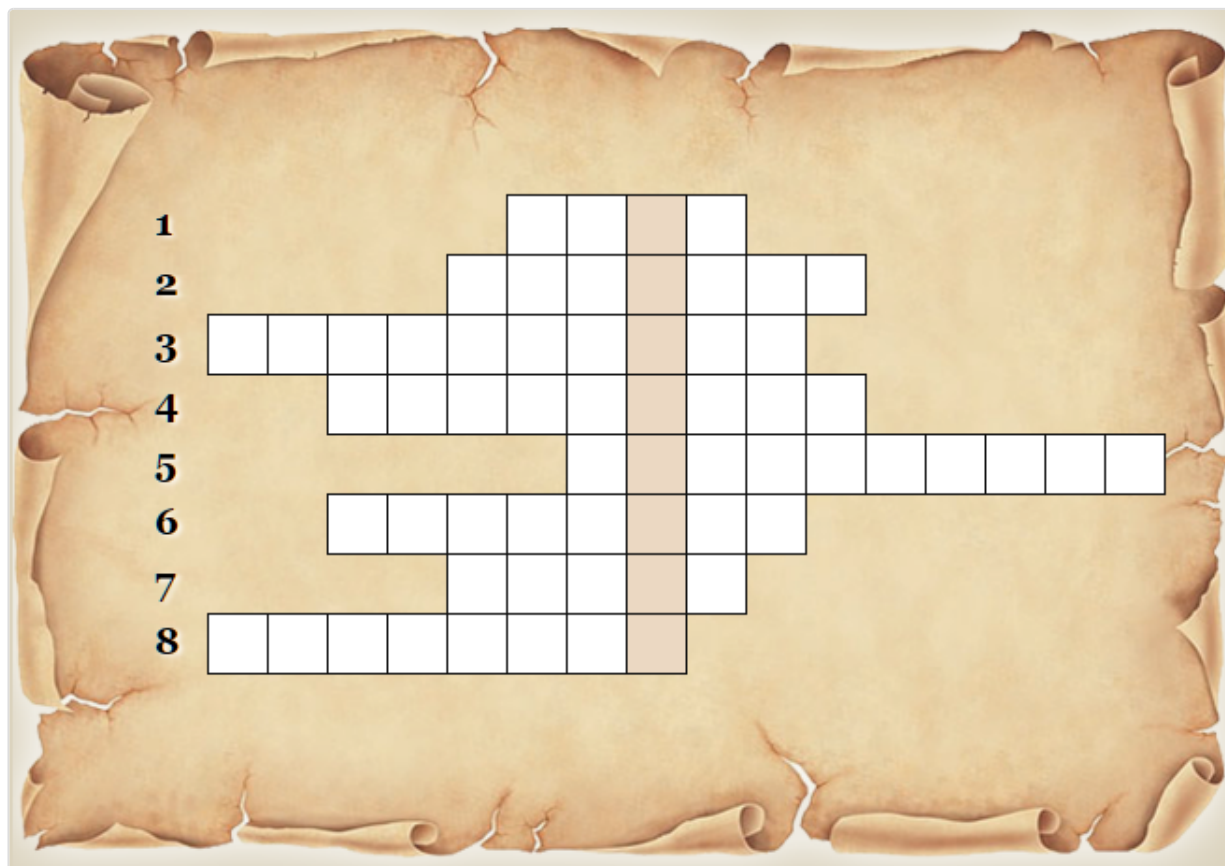
Které zvíře vidíte za plotem? Je to milý daněk a nechá se pohladit. To se dětem moc líbilo!

Teď se ještě můžete podívat do muzea a na dinosaury, a pak hurá třeba do tajgy na Kladskou nebo do Františkových Lázní, kam vedou naše další výlety. Šťastnou cestu a zase někdy na shledanou!

Tento výlet vznikl z dotací OZP a je proto pro všechny výletníky ZDARMA!, za což děkujeme.

Otázky k tajence

1. Jak se obecně nazývá tento obojživelník?
2. Doplňte slovo.
3. Jak se jmenuje skřítek z Večerníčku?
4. Opište první slovo z jejího názvu.
5. Doplňte: O.J.
6. Jak se jmenuje ptáček pod číslovkou 4?
7. Jaký prvek se skrývá pod písmenem C?
8. Jak se jmenoval jeho kamarád?

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.